

KOSPEKT WYKŁADÓW

WYBRANE ASPEKTY GOSPODARKI GRUNTAMI NA OBSZARACH LEŚNYCH - PRZESTRZENNY PODZIAŁ LASÓW

Przestrzenny podział obszarów leśnych wykonywany jest dla potrzeb:

- 1) organizacyjnych związanych głównie z orientacją w lesie, oraz potrzebami komunikacyjnymi;
- 2) udostępnienia wszystkich drzewostanów i obszarów przejściowo ich pozbawionych dla potrzeb hodowlanych i produkcyjnych;
- 3) potrzebę odmiennego postępowania gospodarczego;
- 4) koniecznością zapewnienia odpowiedniej dokładności inwentaryzacji zasobów drzewnych.

Linie podziału przestrzennego lasu stanowią:

- linie podziału powierzchniowego
- pasy przeciwpożarowe
- pasy lub rowy graniczne
- inne linie podziału przestrzennego lasu np. nartostrady.

Na obszarach leśnych występują jako formy przestrzenne:

- 1) oddziały leśne
- 2) wyłączenia taksacyjne
- 3) pododdziały
- 4) luki, kępy, gniazda.

Oddziały leśne

Oddziały leśne stanowią części powierzchni leśnych i nieleśnych wydzielone północnymi i wschodnimi krawędziami linii podziału powierzchniowego. W skład oddziałów leśnych w lasach należących do państwowego gospodarstwa leśnego wchodzi również położone w pobliżu kompleksów leśnych niewielkie powierzchnie należące do tego gospodarstwa, wydzielone granicami własności.

W lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa w skład oddziałów leśnych wchodzi grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako grunty leśne i grunty zadrzewione jak również grunty orne i pastwiska oznaczone w klasyfikacji gruntów jako RZ VI i PsZ VI, tj. grunty orne i pastwiska do zalesienia.

W lasach tych granice oddziałów leśnych przebiegają wzdłuż granic dróg i wałów jak również granicami własności.

W odniesieniu do oddziałów leśnych nie obowiązuje zasada ciągłości ich powierzchni.

W ramach poszczególnych oddziałów tworzy się do potrzeb inwentaryzacji zasobów drzewnych wyłączenia taksacyjne.

Oddziały leśne są numerowane liczbami arabskimi. Numery tych oddziałów oznaczone są na mapach leśnych oraz w terenie na słupach oddziałowych. Oddział leśny podzielony jest na pododdziały, które oznacza się na mapach leśnych małymi literami z alfabetu łacińskiego.

Wyłączenia taksacyjne

Podstawowymi kryteriami wyodrębniania wyłączeń taksacyjnych – w ramach oddziału – na gruntach leśnych zalesionych i niezalesionych są:

- potrzeba odmiennego postępowania gospodarczego,
- konieczność zapewnienia odpowiedniej dokładności inwentaryzacji zasobów drzewnych w przypadku zróżnicowania cech taksacyjnych drzewostanów.

Podstawę do wyodrębnienia wyłączeń taksacyjnych w ramach gatunku panującego stanowią różnice:

a) wiekowe:

- w zasadzie od 5 lat w uprawach i młodnikach do 20 lat,
- ponad 10 lat w drzewostanach 21 – 60 lat,
- ponad 15 lat w drzewostanach 60 – 100 lat,
- ponad 20 lat w drzewostanach powyżej 100 lat;

b) w budowie pionowej drzewostanów,

c) w sposobie powstawania drzewostanów: z samosiewu, z sadzenia bądź z odrośli,

d) w pochodzeniu drzewostanów: obcego pochodzenia bądź z nasion drzew lub drzewostanów nasiennych (w wypadku udokumentowanego zróżnicowania pochodzenia),

e) w ocenie udziału w składzie gatunkowym – do 20 % i więcej dla poszczególnych gatunków drzew z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia, w klasie do odnowienia oraz drzewostanów o budowie przerębowej,

f) w ocenie przeważającego rodzaju zwarcia – o jeden stopień z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia, w klasie do odnowienia i drzewostanów o budowie przerębowej,

g) w ocenie stopnia uszkodzenia drzewostanu,

h) w bonitacji ,

i) w typie siedliskowym lasu.

Z wyłączeń taksacyjnych tworzy się pododdziały, które oznacza się na mapach leśnych oraz w części opisowej operatów urządzania lasu.

Pododdziały na gruntach leśnych (w lasach)

Pododdziały na gruntach leśnych (w lasach) tworzy się według następujących zasad:

- nie nadaje się liter pododdziałów liniowym szczegółom sytuacji wewnętrznej szerokości ponad 2 m do 10 m włącznie (rowy, linie, drogi); powierzchnię na mapie gospodarczej wykazuje się dla każdego takiego szczegółu oddzielnie, a w opisie taksacyjnym sumarycznie dla danej grupy rodzajów powierzchni w oddziale.
- pozostałym wyłączeniom taksacyjnym nadaje się litery pododdziałów, jeżeli spełniają następujące kryteria powierzchniowe:
 - bez względu na powierzchnię (od 0,01 ha), występujące w ramach oddziału:
 - rezerwy, użytki ekologiczne, powierzchnie doświadczalne, szczegóły liniowe o szerokości ponad 10 m, grunty sporne lub stanowiące współwłasność, wyłączenia taksacyjne uwarunkowane podziałem administracyjnym, zadrzewienia i zakrzewienia (sklasyfikowane jako Lz), budynki i budowle, grunty przeznaczone na cele nieleśne, grunty wyłączone z produkcji,
 - nie mniej niż 0,10 ha: grunty leśne wśród gruntów nieleśnych (mniejsze powierzchnie zalicza się do zadrzewień), grunty związane z gospodarką leśną (szkółki leśne, miejsca składowania drewna, parkingi leśne i urządzenia turystyczne), grunty leśne niezalesione objęte szczególną ochroną, poletka łowieckie,
 - nie mniej niż 0,25 ha: plantacje choinek lub krzewów oraz istniejące na gruncie pasy biologicznego zabezpieczenia przeciwpożarowego,
 - nie mniej niż 0,50 ha: odrębne typy siedliskowe lasu, plantacje drzew, grunty niezalesione przeznaczone do naturalnej sukcesji, zręby, halizny, płazowiny (zrębów, halizn i płazowi nie wyłącza się w drzewostanach zaliczonych do klasy odnowienia oraz do klasy do odnowienia) oraz wyłączenia taksacyjne o szczególnie zróżnicowanych cechach taksacyjnych np. kępa drzewostanu rębego wśród upraw i młodników,
 - nie mniej niż 1,00 ha, w pozostałych przypadkach,
- szczegóły liniowe 2 m i mniejszej oraz szlaki zrywkowe (niezależnie od szerokości) wnosi się na mapę gospodarczą jeżeli posiadają znaczenie gospodarcze lecz nie ustala się dla nich powierzchni; nie są to więc wyłączenia taksacyjne,
- wyłączenia taksacyjne, które nie spełniły kryteriów powierzchniowych pozwalających ująć je w pododdziały, nanosi się na mapę gospodarczą (na podstawie pomiaru), w

ramach pododdziału, nadając im numerację i przyjęte symbole (np. K-kępa, G-gniazdo, L-luka), a ustaloną powierzchnię odpowiednio zapisuje się w karcie dokumentu źródłowego „opis taksacyjny”.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany w okresie odnowienia, w zasadzie w wieku dojrzałości drzewostanu do odnowienia, które - ze względu na sposób gospodarowania rębniami złożonymi oraz formę odsłaniania młodego pokolenia - podlegają równocześnie użytkowaniu i odnowieniu pod osłoną i w których co najmniej 50% powierzchni (a w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi i stopniowymi - co najmniej 30%) zostało odnowione naturalnie lub sztucznie gatunkami głównymi o pełnej przydatności hodowlanej. Do drzewostanów w klasie odnowienia mogą być również zaliczone drzewostany młodsze, o niskim zadrzewieniu, przedplonowe lub silnie uszkodzone, objęte przebudową z zastosowaniem rębni złożonych, w których jednocześnie występuje młode pokolenie, dostosowane do lokalnych warunków, utrwalone i o pełnej przydatności hodowlanej, pochodzące z odnowienia sztucznego lub naturalnego, o pokryciu nie mniejszym niż 50%, a w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi i stopniowymi – co najmniej 30%. Podczas taksacji drzewostanów w klasie odnowienia opisuje się najpierw starodrzew, a następnie młode pokolenie.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany w okresie odnowienia, w zasadzie w wieku dojrzałości drzewostanu do odnowienia, które - ze względu na sposób gospodarowania rębniami złożonymi oraz formę odsłaniania młodego pokolenia - podlegają równocześnie użytkowaniu i odnowieniu pod osłoną i w których co najmniej 50% powierzchni (a w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi i stopniowymi - co najmniej 30%) zostało odnowione naturalnie lub sztucznie gatunkami głównymi o pełnej przydatności hodowlanej. Do drzewostanów w klasie odnowienia mogą być również zaliczone drzewostany młodsze, o niskim zadrzewieniu, przedplonowe lub silnie uszkodzone, objęte przebudową z zastosowaniem rębni złożonych, w których jednocześnie występuje młode pokolenie, dostosowane do lokalnych warunków, utrwalone i o pełnej przydatności hodowlanej, pochodzące z odnowienia sztucznego lub naturalnego, o pokryciu nie mniejszym niż 50%, a w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi i stopniowymi – co najmniej 30%. Podczas taksacji drzewostanów w klasie odnowienia opisuje się najpierw starodrzew, a następnie młode pokolenie.

Luki, kępy, gniazda

Luki – nie odnowione powierzchnie położone w drzewostanach II klasy wieku i starszych nie przeznaczonych do użytkowania rębego, nie spełniające kryteriów kwalifikacyjnych je do ujmowania w oddzielne pododdziały.

Kępy – grupa drzew nie spełniająca kryteriów powierzchniowych pozwalających ująć je w pododdział.

Gniazda – nie odnowione lub odnowione powierzchnie w drzewostanach, w których wykonano je jako pierwsze etapy użytkowania rębego odpowiednimi rębniami złożonymi.